

1 Algemeen

1.1 Inleiding

Recentelijk is het Definitief budget voor de bijstand bekend geworden voor het jaar 2020. Kleine gemeenten worden voor 100% historisch gebudgetteerd. Kleine gemeenten zijn gemeenten met 15.000 inwoners of minder. Het nieuwe budget voor Scherpenzeel is € 925.796. De budgetmutatie voor Scherpenzeel is € 0. In deze rapportage worden de mutaties in het budget nader toegelicht en geanalyseerd. Daarnaast worden ontwikkelingen in de verdeling van de BUIG-budgetten op hoofdlijnen bekeken.

1.2 Recente ontwikkelingen

Geen grote aanpassingen objectief model

Het objectief model is gebaseerd op een kansmodel waarin voor elk individuele huishouden de kans op een bijstandsuitkering wordt geschat. Het geschatte aantal huishoudens in de bijstand wordt vermenigvuldigd met de geldende normatieve tarieven, om zo tot het objectieve budget te komen. Sinds de invoering in 2015 is het kansmodel jaarlijks verbeterd, bijvoorbeeld door het toevoegen van nieuwe huishoudkenmerken, het gebruik van een integrale dataset met alle Nederlandse huishoudens (in plaats van steekproefdata), en door het gebruik van verfijndere normatieve uitkeringsbedragen. Voor het budgetjaar 2021 zijn er net als in 2020 geen grote aanpassingen gedaan in het objectief model. Dit betekent niet dat er geen budgetverschuivingen optreden. De gegevens die voor het model worden gebruikt zijn wel bijgewerkt.

Deelbudget reservering COVID-19

Voor 2021 wordt een deel van het voorlopig macrobudget (€327,2 mln) gereserveerd voor een uitgestelde uitkering waarbij in de verdeling rekening kan worden gehouden met verschillen tussen gemeenten voor de te verwachten extra bijstandsuitgaven als gevolg van COVID-19. De verwachting is dat het aantal jaaruitkeringen 21.545 hoger uit zal komen in 2021 dan in 2020 als gevolg van de verslechterde conjunctuur. De totale omvang van dit deelbudget staat vast en wordt niet meer gewijzigd bij de definitieve budgetbeschikking in 2021. In 2021 wordt de wijze waarop dit deel van het budget wordt verdeeld bij ministeriële regeling nader ingevuld. Hierbij kan een verdeling worden voorgesteld die recht

doet aan de verschillen in de impact van COVID-19, aan de andere kant kan echter ook nog worden gekozen om dit deelbudget te verdelen via de gebruikelijke systematiek.

Ontwikkeling macrobudget

Het macrobudget is van 2019 op 2020 gestegen met € 470,3 mln. (7,38%). In 2019 was het definitieve macrobudget € 6.37 mld., in 2020 is het voorlopige macrobudget € 6,85 mld. Het voorlopige macrobudget is gebaseerd op de realisaties van het voorgaande jaar, aangevuld met een voorspelling van de beleidseffecten en conjuncturele effecten. Zoals hierboven is beschreven wordt €327,2 mln van het macrobudget apart gezet en in de loop van het jaar verdeeld, waarbij rekening wordt gehouden met de impact van de corona in de gemeenten. Belangrijke beleidseffecten zijn:

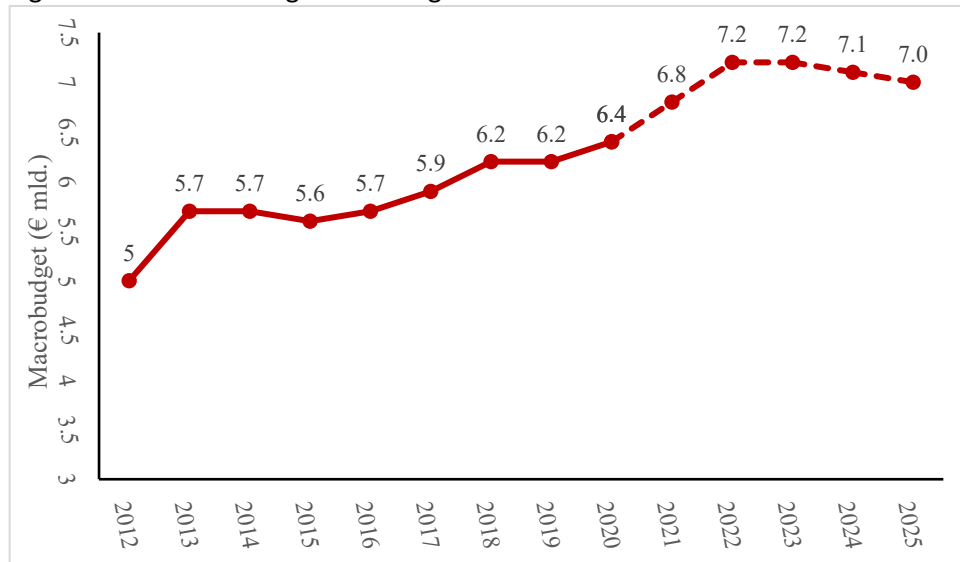
- De afbouw van het WW-duur onderdeel van de Wet Werk en Zekerheid leidt tot meer instroom in de bijstand. In 2021 leidt dit tot een stijging van het aantal uitkeringen van 3,1 duizend.
- De invoering van de Participatiewet (inclusief de aanpassingen en uitstel), waardoor gedeeltelijk arbeidsgehandicapten geen aanspraak meer kunnen maken op Wajong of WSW, zorgen in totaal voor een toename van circa 4,7 duizend uitkeringen.
- Vanaf 1 juli 2021 gaat de tijdelijke vrijlating van start voor mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken. In het macrobudget is dit als volume-effect verwerkt, het gaat om 0,4 duizend uitkeringen.
- Andere beleidswijzigingen die nog in 2021 doorwerken betreffen onder andere het gedragseffect als gevolg van een hogere AHK (-0,4 dzd) en het afschaffen van de IOAW (0,5 dzd). Per saldo leidt dit tot een stijging van circa 0,1 dzd bijstandsuitkeringen.
- Als gevolg van de stijging van de AOW- leeftijd stijgt het beroep op de bijstand. Dit effect loopt mee in de raming van de werkloze beroepsbevolking van het CPB. Er loopt geen los beleidseffect mee in de raming van het macrobudget.

Deze beleidseffecten leiden tot een stijging van het macrobudget. De positieve verwachte conjuncturele ontwikkeling en het additioneel ingeboekte effect van covid-19 heeft ook een positief effect op het macrobudget. Per saldo gaat het om een stijging van 22 duizend bijstandsuitkeringen. Het voorlopige macrobudget wordt in de loop van het jaar in de nader voorlopige- en definitieve beschikkingen bijgesteld naar actuele informatie over de effecten van beleid, conjunctuur en prijs.

In de meest recente begroting van SZW daalt het macrobudget tot € 7,0 mld. in 2025.

Het deel van het macrobudget dat beschikbaar is voor de verdeling groeit sneller dan het totale macrobudget (2,0% tegenover 7,4%). Dit komt met name door het gereserveerde deelbudget voor COVID-19. Daarnaast is de reservering voor de vangnetuitkering in 2021 een lager dan in 2020. In 2020 was de reservering € 41 miljoen. Voor 2021 is dit € 14 miljoen.

Figuur 1-1: Ontwikkeling macrobudget

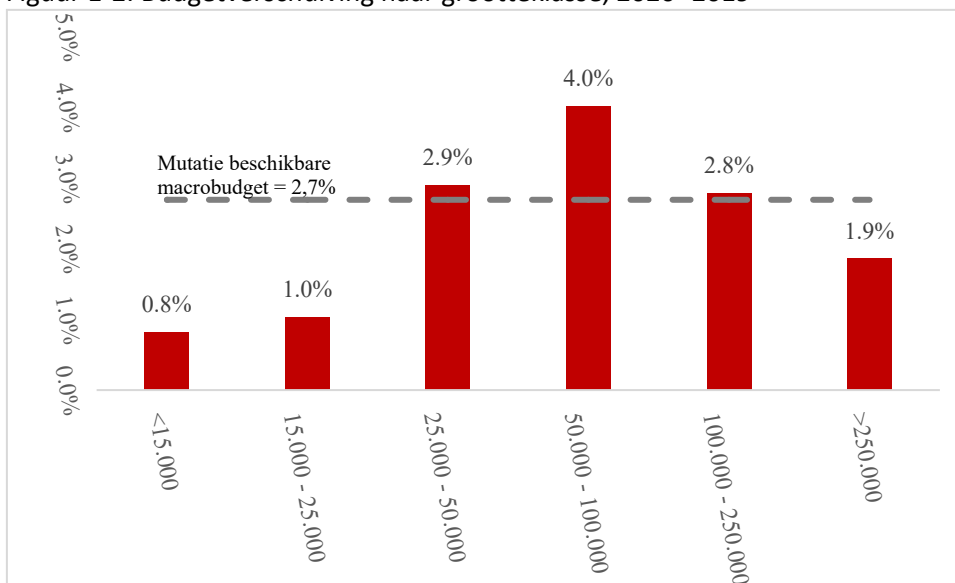
1.3 Budgetverschuivingen

Voor het voorlopig budget worden onder andere de verwachte kans op bijstand, het aantal huishoudens per type, de normbedragen, en het macrobudget bijgewerkt. Dit leidt tot budgetmutaties die differentiëren per gemeente. Het voorlopig budget wordt in mei en september in de nader voorlopige- en definitieve beschikking bijgewerkt aan de hand van een bijstelling van het macrobudget.

Budgetverschuivingen naar grootteklasse

In Figuur 1-2 is de budgetverschuiving naar grootteklasse weergegeven. De figuur laat zien dat het budget stijgt in alle grootteklasse. De groei is het snelst bij gemeenten met 50.000 – 100.000 inwoners (4,0%) en het laagst bij gemeenten met minder dan 15.000 inwoners (0,8%). In de figuur is ook de toename van het beschikbare macrobudget getoond (stippellijn). Voor gemeenten <15.000 inwoners, 15.000 – 25.000 en >250.000 is de budgetmutatie kleiner dan de procentuele mutatie van het beschikbare macrobudget. Het gemiddelde budgetaandeel in deze gemeenteklassen daalt dus.

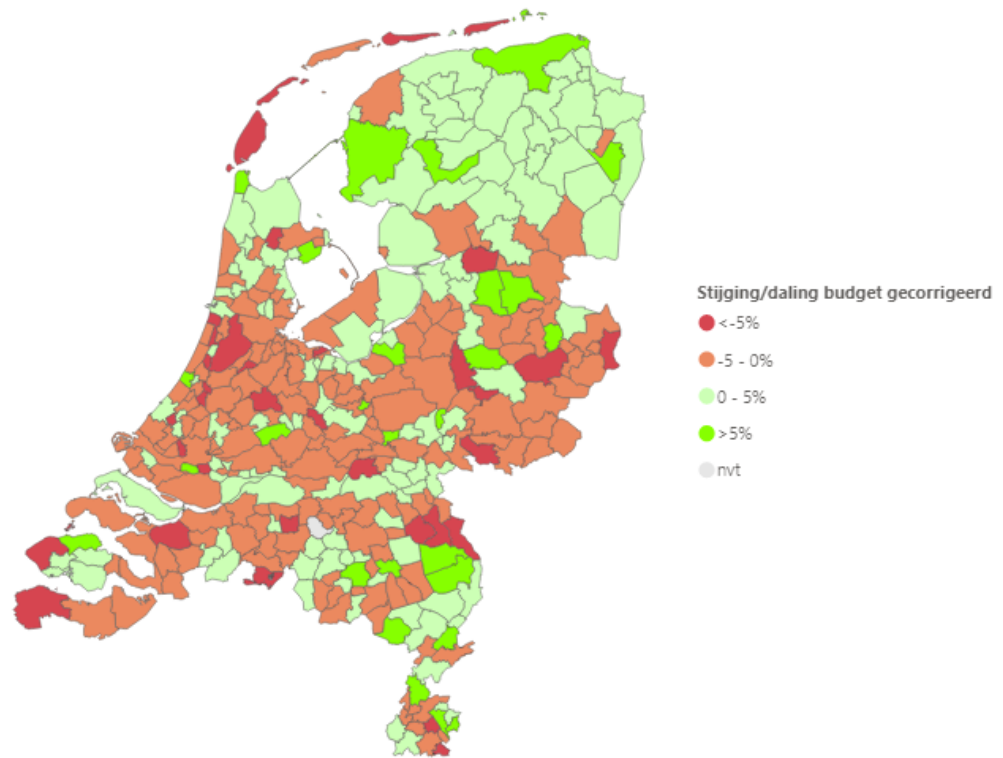
Figuur 1-2: Budgetverschuiving naar grootteklasse, 2020 -2019

Budgetmutaties regionaal

De onderstaande figuur toont de budgetmutaties per gemeente (gecorrigeerd voor de ontwikkeling van het macrobudget). De kaart toont in welke gemeenten het budgetaandeel stijgt en in welke gemeente het budgetaandeel daalt.

Figuur 1-3: Budgetmutaties 2020 – 2021 per gemeente (gecorrigeerd voor de stijging van het macrobudget¹)

1.4 Mutaties voor gemeente Scherpenzeel

Wat is er veranderd voor de gemeente Scherpenzeel ten opzichte van de definitieve beschikking 2019? De belangrijkste bronnen van veranderingen voor kleine gemeente zijn het macrobudget, en het historisch bepaalde budget. Kleine gemeenten worden volledig historisch gebudgetteerd. Dit betekent dat het budget wordt bepaald door de gerealiseerde uitgaven in t-2, gecorrigeerd voor de ontwikkeling van het aantal huishoudens. Het is echter niet zo dat dat het budget voor kleine gemeenten constant is. Van jaar op jaar kunnen flinke fluctuaties optreden in het budget. Hoe de mutaties van het macrobudget en het historisch bepaald budget doorwerken in het budget voor de gemeente Scherpenzeel is afgebeeld in Figuur 1-5. De totale budgetmutatie van Scherpenzeel is € 0. Deze totale mutatie kan worden uitgesplitst naar de verschillende onderdelen, zoals

¹ Gemeente Haaren wordt in 2021 gesplitst naar Tilburg, Vught, Oisterwijk en Boxtel. De het budget van Haaren is in deze grafiek verdeeld over deze gemeenten en Haaren staat als “nvt” opgenomen in de grafiek.

weergegeven in de figuur (macrobudget, budgetaandeel, overige). De mutaties op deze onderdelen worden hieronder kort toegelicht.

Macrobudget

Het macrobudget is gedaald met € 0. Door deze daling neemt het budget voor Scherpenzeel af met € 0.

Mutaties historisch bepaald budget

Het budgetaandeel bepaalt het bedrag dat een gemeente ontvangt uit het beschikbare macrobudget. Voor kleine gemeenten wordt het budget volledig bepaald door de historische uitgaven. Door een mutatie in het historisch bepaald aandeel verandert het budget voor Scherpenzeel met € 0

Uitname vangnetuitkering

In 2019 werd er € 41 miljoen van het macrobudget uitgenomen ten behoeve van de vangnetuitkering. In 2020 is dit € 14 miljoen. Door deze toename verandert het budget voor Scherpenzeel met € 0.

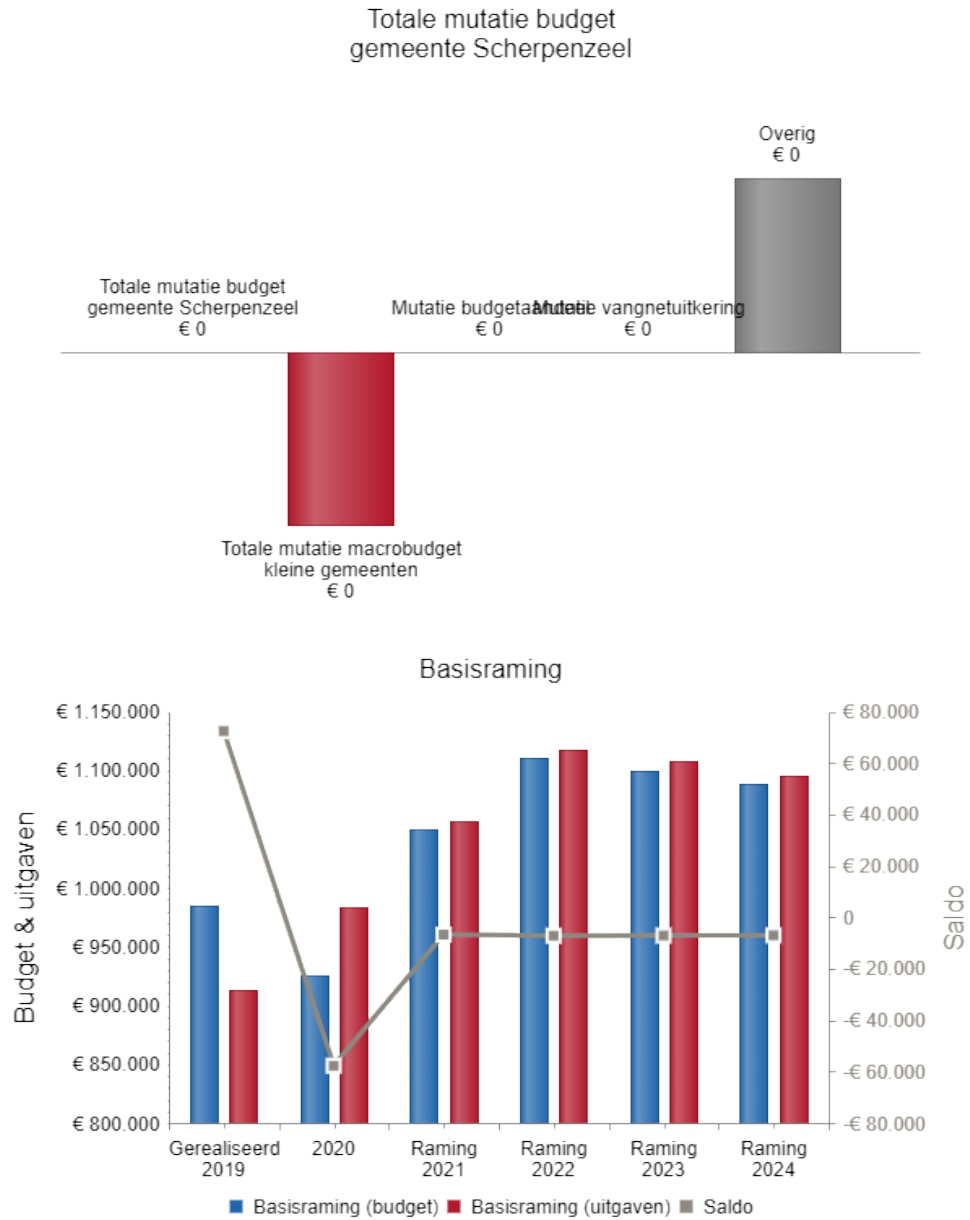
Instream statushouders

In 2020 wordt er niet meer gewerkt met een apart budget voor de instroom statushouders na het peilmoment. Dit deelbudget is dus niet meer van toepassing en wordt uit de applicatie verwijderd.

Overige mutaties

Daarnaast zijn er nog overige mutaties (bijvoorbeeld de verdeling van het macrobudget over grote, middelgrote en kleine gemeenten), deze werken door in het uiteindelijke budget met € 0.

Figuur 1-5: Uitsplitsing budgetmutaties voor de gemeente Scherpenzeel

2 Analyse budgetmutaties

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de mutaties in het BUIG-budget nader toegelicht. Hierbij wordt steeds gekeken hoe onderdelen in de systematiek van de budgettoedeling veranderen, en hoe deze veranderingen doorwerken in het uiteindelijke budget van Scherpenzeel. De analyse start met een algemeen overzicht van de mutaties van de verschillende onderdelen. Dan volgt een analyse per onderdeel. De volgende onderdelen komen daarbij aan de orde:

- Mutaties in het macrobudget
- Mutaties in het objectief
- Mutaties in het macrobudget
- Mutaties in het historisch
- Overige mutaties

2.2 Mutaties op onderdelen

Het budget voor de BUIG kan veranderen door verschillende factoren. In Tabel 2-2 is de totale mutatie in het BUIG-budget voor Scherpenzeel uitgesplitst naar deze factoren. De totale budgetmutatie voor Scherpenzeel is € 0. Deze mutatie is als volgt opgebouwd:

- Door een daling van het macrobudget neemt het budget voor Scherpenzeel af met € 0. In de tabel wordt deze toename verder uitgesplitst naar deelbudget (PW, IOAW, IOAZ, Bbz), en in een prijs en een volume component.
- Door een afname van het historisch berekend budget neemt het budget afmet € 0.
- Door de mutatie van de uitname voor de vangnetuitkering verandert het budget voor Scherpenzeel met € 0.
- De rest van de mutatie komt door de post 'Overig' (hieronder valt bijvoorbeeld de mutatie die het gevolg is de veranderde verdeling van het macrobudget over grote, middelgrote en kleine gemeenten).

Tabel 2-1: Overzicht budgetmutatie²

Onderdeel	Doorwerking mutatie in budget
-----------	-------------------------------

Onderdeel	Doorwerking mutatie in budget
Totale mutatie budget Scherpenzeel	€ 0
Totale mutatie als gevolg van verandering macrobudget	€ 0
Waarvan als gevolg van verandering in PW	€ 0
Waarvan volume	€ 0
Waarvan prijs	€ 0
Waarvan als gevolg van verandering in IOAW	€ 0
Waarvan volume	€ 0
Waarvan prijs	€ 0
Waarvan als gevolg van verandering in IOAZ	€ 0
Waarvan volume	€ 0
Waarvan prijs	€ 0
Waarvan als gevolg van verandering in Bbz	€ 0
Waarvan volume	€ 0
Waarvan prijs	€ 0
Mutatie als gevolg van verandering budgetaandeel	€ 0
Historisch deel reguliere verdeling & deelbudget dak-, thuislozen en instellingsbewoners	€ 0
Vergunninghouders	n.v.t.
Mutatie als gevolg van verandering in uitname vangnetuitkering	€ 0
Overig	€ 0

² De prijs- en volumecomponent van de Bbz is tussen 2016 en 2017 niet veranderd.

2.3 Ontwikkeling macrobudget

Het macrobudget is van 2019 op 2020 gestegen met € 143 mln. (2,2%). In 2019 was het definitieve macrobudget € 6,4 mld., in 2020 is het voorlopige macrobudget € 6,5 mld. (exclusief uitnamen COVID-19).

Tabel 2-2: Mutaties macrobudget

Deelbudget	Definitief	Definitief	Mutaties		
	2020	2020	Bedrag	Volum	Prij
PW	€ 5.968.746.368	€ 5.968.746.368	€ 0	0	€ 0
IOAW	€ 328.408.276	€ 328.408.276	€ 0	0	€ 0
IOAZ	€ 30.719.700	€ 30.719.700	€ 0	0	€ 0
Bbz (levensonderhoud startende zelfstandigen)	€ 47.125.656	€ 47.125.656	€ 0	0	€ 0
Totaal macrobudget (incl. uitname vangnetuitkering en budget vergunninghouders)	€ 6.375.000.000	€ 6.375.000.000	€ 0		
Waarvan gereserveerd in verband met uit te keren incidentele aanvullende uitkeringen (IAU)	€ 41.209.110	€ 41.209.110	€ 0		
Beschikbaar macrobudget na aftrek uitname vangnetuitkering	€ 6.333.790.890	€ 6.333.790.890	€ 0		

2.4 Mutatie historisch budget

Kleine gemeenten worden voor 100% historisch gebudgetteerd. Het historisch bepaald budget wordt berekend door de uitgaven in t-2 te corrigeren voor de ontwikkeling in het aantal huishoudens. Voor Scherpenzeel zijn de mutaties in het historisch budget weergegeven in Tabel 2-3.

Tabel 2-3: Historisch budget

	2020	2020
Historisch budget	€	€
	925.796	925.796
Historisch budgetaandeel	0,015 %	0,015 %

2.5 Overige mutaties

De overige mutaties zijn bijvoorbeeld veranderingen als gevolg van een verandering in de samenstelling van het bestand Nederlandse gemeenten naar gemeente grootte en daarmee samenhangend, het aantal gemeenten dat objectief wordt gebudgetteerd. De overige mutaties voor Scherpenzeel leiden tot een budgetmutatie van € 0.

3 Beschikking

In dit hoofdstuk wordt de opbouw van de nieuwe beschikking van Scherpenzeel uitgewerkt en toegelicht. Daarnaast wordt ook stilgestaan bij de systematiek van het BUIG-budget.

Historisch berekend budget

Het budget voor gemeenten met minder dan 15.000 inwoners wordt bepaald aan de hand van het historisch berekend budget. Om dit te berekenen worden de uitgaven voor de bijstand in jaar t-2 gecorrigeerd voor het actuele aantal huishoudens. Zo waren de bijstandsuitgaven voor Scherpenzeel in 2018 € 905.946. In dat jaar waren er 2.754 in Scherpenzeel. Op 1 januari 2019 was het aantal huishoudens 2.776. De gecorrigeerde lasten zijn € 913.183. Wanneer we het aandeel van de gemeente Scherpenzeel in de totale gecorrigeerde lasten voor alle gemeenten leggen over het beschikbare macrobudget voor de reguliere verdeling, dan wordt het budget voor Scherpenzeel € 925.796.

Berekening BUIG-budget

In Tabel 4-2 wordt de berekening van het uiteindelijke budget voor de BUIG uitgewerkt. Het BUIG-budget voor Scherpenzeel is € 925.796.

Tabel 4-2: Berekening BUIG budget

